

Comerțul exterior și aportul misiunilor externe ale Danemarcei

Alexandru GRIBINCEA,
doctor habilitat în științe economice, profesor universitar,
Academia de Administrare Publică

Ludmila TĂBĂCARU,
manager, Federația Moldovenească de Fotbal

Aliona DANILIUC,
doctor în științe economice,
Universitatea de Studii Europene din Moldova

SUMMARY

Denmark recorded a trade surplus of 6897.20 DKK Million in October of 2014. Balance of Trade in Denmark averaged 1483 DKK Million from 1960 until 2014, reaching an all-time height of 10821.40 DKK Million in October of 2013 and a record low of -2969 DKK Million in December of 1985. Balance of Trade in Denmark is reported by the Statistics Denmark. Danish economy depends heavily on foreign trade. Denmark is self-sufficient in energy producing, oil, natural gas, wind and bioenergy. Its principal exports are machinery, instruments and food products. Denmark imports mainly machinery and equipment, raw materials and semi manufactures for industry, chemicals, grain, foodstuffs and consumer goods. Trade with other EU countries accounts for almost 69% of its exports and 74% of its imports. Germany is Denmark's most important trading partner.

Introducere. În pofida dificultăților economice, cauzate de criză, Danemarca rămâne într-un grup relativ restrâns al țărilor economice dezvoltate din lume (6 țări), cu rating maximal după indicatorii de atractivitate investițională (AAA). Cele mai atractive ramuri pentru investiții se consideră: „tehnologiile curate,” bioenergetica, carburanții, electromobilele și mijloacele de transport propulsate cu surse de energie alternative, tehnologiile informațional-comunicaționale, tehnologiile acustice, clusterelor biotehnologiei, utilajul medical și industria navală. Se consideră, că guvernul Danemarcei stimulează creșterea antreprenoriatului și investițiile particulare, ușurând preponde-

rent povara fiscală pentru companiile și antreprenoriatul particular. [6]

Scopul cercetării constă în analiza politicii comerțului extern al Danemarcei (țară mică după dimensiuni, membru al UE, dar din afara zonei euro) și rolul misiunilor diplomatice în promovarea creșterii economice.

Cercetare și analiză. Cel mai avansat pas în această direcție a fost întreprins în 2007 prin reducerea impozitului corporativ de la 28% la 25%, ce a facilitat antreprenoriatul și investițiile. Cu toate acestea, Danemarca rămâne țara în care acest impozit este cel mai înalt comparativ cu alte țări din UE, unde mărimea medie a acestui impozit constituie 23,3%.

Tabelul 1

**Comerțul exterior al Danemarcei cu produse
în perioada 2009-2013, miliarde**

Anii	2009		2010		2011		2012		2013		2013/2012, %	
Valuta	DKK	USD	DKK	USD	DKK	USD	DKK	USD	DKK	USD	DKK	USD
Comerțul	933,5	174,1	1004,7	180,9	1110,4	207,2	1149	198,1	1177,5	209,5	102,5	105,8
Exportul	495,6	92,4	532,5	96,6	597	111,4	614,7	106	625,2	111,2	101,7	104,9
Importul	437,9	81,7	472,2	84,4	513,4	95,8	534,3	92,1	552,3	98,3	103,4	106,7
Bilanțul	57,7	9,9	60,3	12,3	83,6	15,6	80,4	13,9	72,9	12,9		

Sursa. Departamentul de Statistică al Danemarcei („Danmarks Statistik”), aprilie 2014.
(<http://www.danmarksstatistik.dk/da/>>)

Stimularea investițiilor în IMM se realizează în formă de facilități mici. Pentru IMM cu cifra de afaceri de până la 15 mln. DKK se admite o vacanță de rambursare a TVA de până la 40 de zile. Au fost stabilite defalcări administrative ponderate la deschiderea unei IMM sau unele facilități la „schimbarea generațiilor de manageri” etc. [4]

Stimularea investițiilor se realizează prin formarea fondurilor specializate, alocarea de granturi guvernamentale, finanțarea bugetară directă (alocarea de mijloace pentru fondul investițional pentru țările în curs de dezvoltare - „IFU,” achiziția de calculatoare pentru școli) și indirectă (excluderea din sumele impozitate a tehnicii electronice pentru colaboratorii întreprinderii etc.). Ea se realizează prin promovarea unor programe ministeriale sau sectoriale în ramurile prioritare, rambursarea defalcărilor fiscale (de exemplu, impozite „verzi,” inclusiv prin investirea mijloacelor în protejarea mediului, tehnologii energetice eficiente sau în ramuri noi, ce se dezvoltă), susținerea IMM și

a unor regiuni (prin bugete) sau prin forme indirecte. Aceasta se referă la ramurile unei economii noi (tehnologii informaționale, biotehnologii etc.).

Un rol semnificativ, din punctul de vedere al atragerii investițiilor, îl joacă subvenționarea unor activități concrete, atât de către stat (consumatori de energie electrică, producerea energiei eoliene, încurajarea substituirii sistemelor eoliene depășite cu unele de generație nouă), cât și de către UE (subvenționarea agriculturii și a exportului produselor alimentare, a renovării flotei comerciale etc.).

Guvernul încurajează formarea de fonduri în anumite domenii (de risc pentru IMM, fonduri și antreprenori tineri în anumite ramuri). Unul dintre aceste fonduri este fondul de stat „Fondul creșterii” („Vækstfonden”), sarcina căruia constă în atragerea investițiilor naționale și străine în ramurile cu perspectivă pentru economie. Mijloacele alocate se implementează exclusiv în întreprinderi și proiecte de stat, la care participă companiile daneze. [3]

Există un Fond special de investiții în Europa Centrală și de Est, creat în decembrie 1989 din contul bugetului de stat danez și este o filială a Fondului de Investiții pentru țările în curs de dezvoltare (IFU, fondat în 1967). Este o entitate juridică independentă care răspunde obligațiilor sale cu propriul capital.

Există două forme de participare a Fondului:

- dreptul de proprietate asupra acțiunilor timp de 2-3 ani, urmată de o cesiune de drepturi;
- împrumuturi financiare cu o scadență de 2-3 ani.

Pentru distribuirea geografică a riscurilor asociate cu investițiile, investiția totală a Fondului într-o anumită țară nu ar trebui să depășească în mod normal 15% din capitalul său. Fundația participă în calitate de acționar în compania de proiect, prin numirea reprezentanților săi în Consiliul de administrație. Ponderea Fondului, de regulă, nu depășește 30% din capitalul social total al unei întreprinderi sau 5% din capitalul social al Fondului.

Concomitent cu partenerul danez, Fondul poate participa la reconstrucția și la privatizarea societății într-una din țările din Europa de Est. Condiția de participare a Fondului este rentabilitatea economică și rentabilitatea investițiilor, semnificația socioeconomică pozitivă. Pe parcursul întregii perioade de activitate în Rusia din 1991, fondul a investit în 45 de proiecte de investiții în valoare de 990 milioane DKK (165 mil. USD).

Cei mai cunoscuți participanți la proiectele implementate cu succes în Rusia, cu participarea Fondului, au fost „Dandy Holding A/S” – producerea gumei de mestecat; „GN Store Nord A/S” – instalarea legăturii telefonice; „Danfoss A/S” – fabricarea utilajului pentru apă-canal; „Grundfos A/S” – producerea pompelor; „Velux A/S” – construcții, ferestre; „Rockwool A/S” – producerea materialelor termoizolatoare etc. [11]

În legătură cu integrarea unui număr de țări din Europa Centrală în UE, noile proiecte ale Fondului în aceste țări nu încep, ci se finalizează doar cele inițiate anterior. Pentru atragerea investițiilor în Danemarca, în 2001 a fost creată în mod special Agenția pentru atragerea investițiilor străine „Invest in Danemarca” (în continuare – IDK), care face parte din Consiliul de Export de pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei. Danezii înțeleg că investițiile străine sunt însoțite de tehnologii avansate și contribuie la crearea de noi locuri de muncă, ceea ce contribuie la dezvoltarea în continuare a economiei. În cadrul activităților sale, IDK se concentrează pe trei domenii:

Location Denmark - atragerea companiilor străine pentru plasarea în Danemarca a reprezentanțelor regionale, a depozitelor de distribuție etc.;

IT / Telecom / Electronics - atragerea investitorilor străini pentru înființarea centrelor de cercetare și dezvoltare în domeniul comunicațiilor optice și fără fir;

Life Sciences - atragerea investițiilor în sectoare dinamice de biotehnologie, produse farmaceutice, utilaje medicale etc.

Agenția funcționează cu investitorii straini, cu garantarea confidențialității și complet gratuit. La cererea investitorilor străini IDK, pregătește informațiile necesare, ajută la stabilirea contactelor cu organizațiile guvernamentale, organizează vizite de studiu în Danemarca pentru potențialii investitori (fact-finding tours), oferă asistență practică în selecționarea spațiilor pentru construcție, achiziționarea sau închirierea echipamentelor în leasing, caută surse suplimentare de finanțare etc.

Potrivit specialiștilor Ministerului Economiei și Antreprenoriatului al Danemarcei, 3.000 de companii daneze cu proprietari străini reprezintă doar 3% din numărul de societăți înregistrate în țară, dar pentru care lucrează aproape 20% din totalul angajaților, iar aceste companii furnizează 24% din valoarea adăugată produsă în țară. [7]

Forme organizatorice și juridice pentru afaceri. În conformitate cu legislația în vigoare din Danemarca, reglementarea investițiilor trebuie să fie în conformitate cu următoarele documente: Legea nr. 372 din 23.12.1964; amendamentele la Legea nr. 279 din 11.04.1988; Ordinul Ministerului Economiei și Antreprenorialului al Danemarcei din 02.08.1988. [10]

În pofida eforturilor țării de a atrage investiții străine, legislație specială pentru punerea în aplicare a investițiilor directe nu există. Astfel, Danemarca extinde regimul investițional național asupra investitorilor străini. Aceștia se pot implica în orice tip de activitate de afaceri supuse normelor, cu condiția obținerii permisului de ședere și permisului de muncă. Actualmente, nu există restricții privind investițiile, împrumuturile, repatrierea capitalului, dobânzilor la depozite, importul și exportul. Plățile sunt efectuate cu ajutorul intermediarilor autorizați sau Danmarks Nationalbank. Plățile de până la 60 de mii DKK (peste 10 mii de USD) se desfășoară fără nicio formalitate. Mai mult decât atât, băncile daneze (de exemplu, Nordea, Danske Bank, Saxo Bank) deschid sucursale în alte țări, în scopul simplificării operațiilor pentru afaceri. Legislația națională daneză corespunde și funcționează în proporție de 99,5% directivelor UE. Același lucru se referă la majorarea investițiilor, creșterea sau descreșterea căroră este reglementată exclusiv de situația de pe piața liberă. Ca membru al Uniunii Europene, Danemarca respectă deciziile luate la nivelul UE, inclusiv vizând reglementarea investițiilor. Principalul act legislativ care reglementează circulația produselor peste hotare și determinarea taxelor vamale este „Tariful Vamal de Danemarca,” intrat în vigoare la 1 ianuarie 1988. El se bazează pe „Sistemul Armonizat” al Consiliului de Cooperare Vamală (Organizația Mondială a Vămirilor), „Nomenclatorul Unic din UE” și „tariful unificat UE” („Taric”). De la unificarea pieței interne, bunurile pot circula în mod

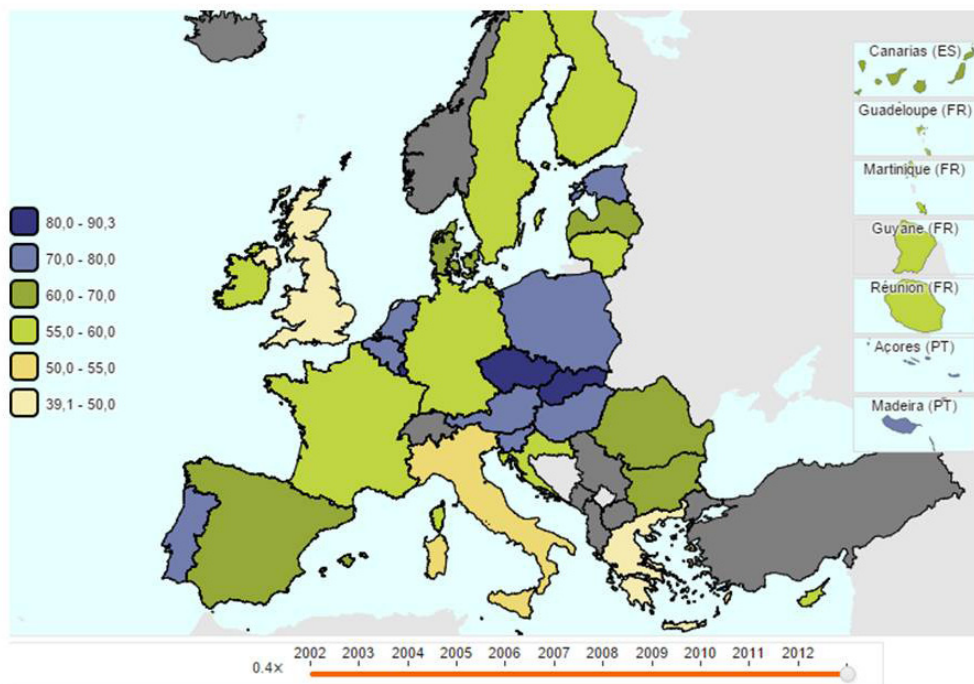
liber între statele-membre. În consecință, tariful vamal comun se aplica bunurilor importate prin granițele externe ale UE. Tariful este același pentru toți membrii CE, dar taxele vamale depind de clasificarea lor în nomenclator în funcție de natură și de țara de origine. Tariful este un concept care înglobează mai multe norme de drept vamal aplicabile importatorilor și care stabilesc taxele pe care aceștia trebuie să le plătească. Tariful funcțional, Taric, nu este un act normativ, ci un sistem de determinare a taxelor de import. Include atât taxele normale percepute pentru import cât și taxele stabilite prin unele convenții pe care UE le-a semnat cu state terțe sau prin acte unilaterale (tarife preferențiale sau măsuri protecționiste). [8]

În „Tariful vamal” sunt stabilite dimensiunile taxelor de import pentru bunurile provenite din țări terțe ca un procent din valoarea bunurilor. Se aplică, de asemenea, taxe vamale specifice (accize), exprimate în monedă națională per kilogram sau litru. Ca toate țările UE, Danemarca folosește „nomenclatură uniformă a UE” pentru produsele importate din țările terțe. În același timp, UE are acorduri comerciale preferențiale cu mai multe țări (SUA, Canada, Japonia și altele), pentru care taxa de import este redusă în mod semnificativ, oscilând între 4-16% pentru diferite grupe de produse. Pentru produsele provenite din țările-membre UE taxele sunt eliminate.

Danemarca face parte din UE-28. În cadrul acordurilor de liberalizare a comerțului din OMC, UE intenționează să înceapă reducerea taxelor la import (36%) și reducerea subvențiilor la export pentru produsele agricole (45%), în scopul de a facilita accesul produselor din țările în curs de dezvoltare.

Între 2003 și 2013, ponderea G-20, care participă la reuniunea Asia-Europa, în comerțul internațional cu bunuri EU-28 a crescut brusc, ponderea lor în exporturile EU-28 a crescut de la 25% la 30%, iar importurile cu 40%, până la 44%. EU-28 a înregistrat

Fig. 1. Ponderea exporturilor către țările UE-28, din exportul mondial, % [3]



un deficit comercial cu Partenerii G-20 pe parcursul perioadei 2003-2013, de la 162 miliarde EUR în 2003 la un maximum de 308 miliarde în 2008, înainte de a scădea din nou la 219 miliarde în 2013. Comerțul EU-28 în bunuri cu partenerii G-20, care au reprezentat 86% din exporturile lor și 68% din ei importurile în 2013. Anul 2013 a fost o perioadă de ajustare economică în urma piețelor imobiliare supraîncălzite. Guvernul s-a angajat să îmbunătățească finanțele publice pe termen mediu, dar politicile pe termen scurt sunt susceptibile de a majora deficitul. Deficitul bugetar este de 1,7% din PIB. O creștere a cheltuielilor publice în domenii prioritare, inclusiv sănătatea, implică reduceri în alte domenii. Taxa „verde” va crește. [5] Alte obiective includ îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice, creșterea ofertei de muncă, promovarea tehnologiilor ecologice și menținerea unui mediu concurențial pentru cercetare și dezvoltare.

Danemarca este o țară bogată, cu un PIB/cap de locuitor situată printre cele mai ridicate din lume și în cazul în care inegalitățile sunt mici. Rata șomajului rămâne scăzută la nivel european (7%). Sectorul agricol constituie doar 1,2% din PIB și antrenează 2,4% din populație, dar Danemarca este unul dintre cei mai mari exportatori de produse agricole. Două treimi din producția agricolă este exportată. Cea mai mare parte a terenului danez este folosit pentru agricultură și Danemarca are mai mult de 50.000 de fermieri. Aproape 90% din veniturile agricole ale țării provin de la producția animalieră.

Danemarca este limitată în resurse naturale, care împiedică dezvoltarea industriei grele. Cu toate acestea, țara are suficiente rezerve de petrol și gaze pentru a asigura independența energetică. Danemarca este liderul mondial în fabricarea de turbine eoliene și exportă 85% din producția sa.

Principalele industrii sunt produsele chimice, farmaceutice și biotehnologia.

Tabelul 2

PIB-ul pe cap de locuitor în unele țări din Europa, 2013

Rating	Țara	USD/per capita
1.	Luxemburg	110.573
2.	Qatar	104.655
3.	Norvegia	101.271
4.	Elveția	80.276
5.	Australia	64.157
6.	Danemarca	57.999
7.	Suedia	57.297
	
14.	Olanda	47.651
15.	Finlanda	47.625
16.	Belgia	45 537
17.	Islanda	45.315
18.	Germania	43.952
	
66.	România	8.630
	
125.	R. Moldova	2.214

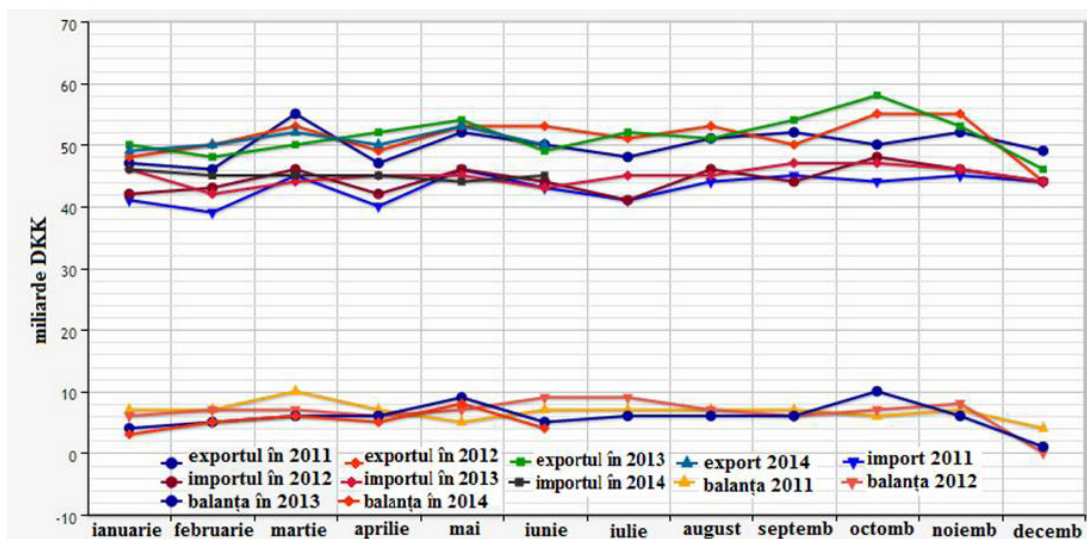
Sursa. International Monetary Fund. Accessed on 8 October 2014.

Sectorul serviciilor constituie aproape $\frac{3}{4}$ din produsul intern brut și este cel mai mare furnizor de locuri de muncă. Mineritul de uraniu a fost autorizat recent în Groenlanda, teritoriu danez autonom.

Potrivit Departamentului de Statistică al Danemarcei („Danmarks Statistik”), în 2013 cifra de afaceri din comerțul exterior cu bunuri din Danemarca s-a ridicat la 1.177,5 miliarde DKK, sporind comparativ cu 2012 cu

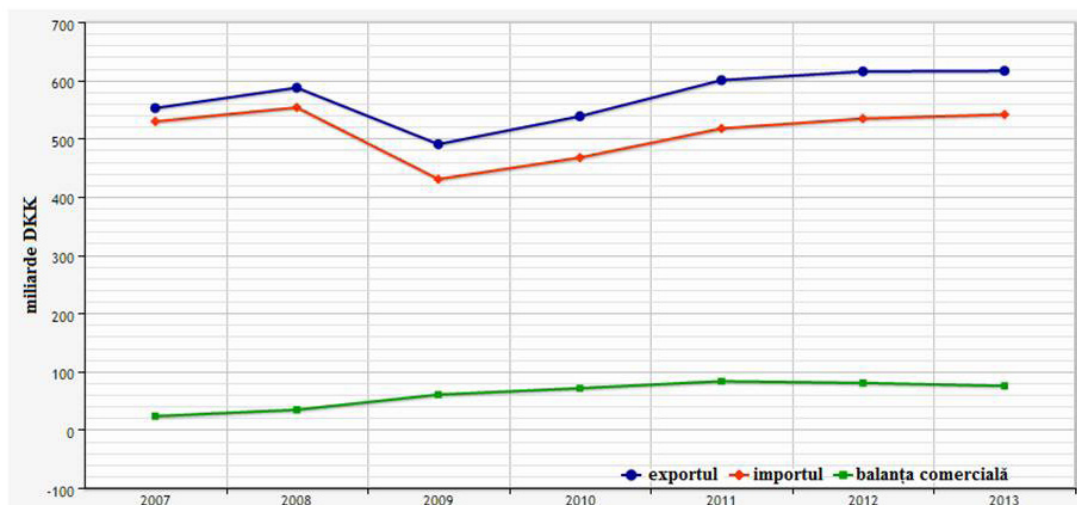
2,5% (209,5 miliarde USD, creșterea în USD – cu 5,8%). Exporturile de mărfuri, s-au ridicat în 2013 la 625,2 miliarde DKK, sporind cu 1,7% față de anul precedent (111,2 USD, creșterea în USD – cu 4,9%). Ponderea exporturilor în PIB-ul din Danemarca, calculat în DKK, a constituit 40,2% (în 2012 – 39,6%). Importurile de bunuri s-au ridicat în 2013 la 552,3 miliarde DKK, o creștere de 3,4% față de 2012 (98,3 miliarde USD, creșterea în

Fig. 2. Exportul și importul Danemarcei, 2011-2014.



Sursa. <www.statistikbanken.dk>.

Fig. 3. Comerțul exterior al Danemarcei, 2007-2013.



Sursa. <www.statistikbanken.dk>.

USD fiind de 6,7%). Ponderea importurilor de bunuri în PIB-ul din Danemarca, calculat în DKK, a fost de 35,5% (2012 – 34,5%). Ca urmare, Danemarca a avut un excedent în comerțul cu bunuri – 72,9 miliarde DKK (12,3 miliarde USD).

Ministrul pentru relațiile externe al Danemarcei, Holger Nielsen, a confirmat pla-

nurile Guvernului de reorganizare a structurii reprezentanțelor Danemarcei. Principala idee a reformei – reducerea cheltuielilor de stat, prioritatea interacțiunii cu țările europene (UE-28), prezența pe piețele emergente – sunt pe prim-plan. Guvernul va închide ambasadere în 5 țări europene (Elveția, Luxembourg, Slovacia, Slovenia, Cipru) și va

Tabelul 3

Structura exportului Danemarcei, mld. USD

Grupe de produse	2013		2014		Modifi- cări, %
	Costul	Ponde- rea, %	Costul	Ponde- rea, %	
Export total <i>inclusiv:</i>	106	100,0%	111,2	100,0%	+4,9%
Produse medicale și farmaceutice	11,5	10,8%	12,7	11,4%	+10,4%
Petrol, produse petroliere și materiale conexe	10,3	9,7%	10,2	9,2%	-1,0%
Utilaje și unelte industriale; piese pentru mașini	7,2	6,8%	7,3	6,6%	+1,4%
Carne și produse din carne	5,4	5,1%	5,5	4,9%	+1,9%
Mașini și echipamente care generează energie	4,0	3,8%	4,9	4,4%	+22,5%
Diverse bunuri industriale	4,8	4,5%	4,9	4,4%	+2,1%
Articole de îmbrăcăminte și accesorii	3,9	3,7%	4,1	3,7%	+5,1%
Mașini electrice, aparate și dispozitive	4,0	3,8%	4,0	3,6%	+0,0%
Produse din metal	3,6	3,4%	3,9	3,5%	+8,3%
Mașini specializate pentru anumite industrii	3,4	3,2%	3,4	3,1%	+0,0%

În 2013, rata de schimb USD/DKK a constituit 1 USD = 5,62 DKK; în 2012 – 1 USD = 5,8 DKK.

Sursa. <www.statistikbanken.dk>.

reduce numărul statelor de personal în România, Olanda, Portugalia, Albania, Argentina, Malaezia, Vietnam și Maroc. Concomitent, în țările de concentrare ale organelor puterii UE numărul de personal din Ambasadă Danemarcei va spori (Berlin, Bruxelles, Londra, Paris). Ambasadă noi vor fi deschise în Columbia, Nigeria, Myanmar, Filipine. Pe lângă ambasada din capitala Nigeriei (Lagos) va fi deschisă o secție comercială. În opinia lui Holger Nielsen, structura nouă din reprezentanțele externe va reflecta mai bine interesele Danemarcei peste hotare, concomitent va reduce cheltuielile de stat ,

aproximativ cu 10 milioane DKK pe an (1,82 milioane USD). În 2014, bugetul MAE al Danemarcei a constituit 1,7 miliarde DKK, din care 65% revin menținerii reprezentanțelor externe. Confederația industriașilor danezi și-a expus regretul privind reducerea cheltuielilor pentru misiunile diplomatice. Din timpul crizei petroliere (1970) economia daneză a pus miza pe dezvoltarea exportului, în rezultatul căruia Danemarca s-a transformat într-o țară prosperă.

În sarcina misiunilor diplomatice, tradițional, intră stimularea exportului în țările de reședință, din care motive reducerea finan-

țării misiunilor diplomatice va conduce la diminuarea aportului și susținerii întreprinderilor daneze peste hotare. [1]

Republica Moldova și Regatul Danemarcei au stabilit relații diplomatice la 20 ianuarie 1992. Regatul Danemarcei a recunoscut independența Republicii Moldova la 31 decembrie 1991. La 22 aprilie 2009, o casă daneză a fost deschisă la Chișinău. Reprezentanții companiilor daneze („The Aminodan Group”, „Chr. Hansen” etc.) doresc să colaboreze cu parteneri din R. Moldova, oferind parteneriat în domeniul biotehnologiilor pentru industria alimentară, industria farmaceutică, agricultură. În 2011, volumul comerțului exterior al R. Moldova cu Danemarca (fără regiunea transnistreană și Bender) a constituit circa 11 mln. USD, crescând comparativ cu 2010 cu 2,4%. Această creștere este cauzată de sporirea importului și exportului. Până în prezent, între R. Moldova și Danemarca au fost semnate 6 documente bilaterale, dintre care 4 sunt în vigoare. Volumul comerțului exterior cu Regatul Danemarcei a înregistrat în anul 2012 o creștere, comparativ cu anul 2011, înregistrând valori de 15 mln. USD în 2012 și 11,6 mln. USD în anul 2011. Analiza comerțului exterior din-

tre Republica Moldova și Regatul Danemarcei în perioada ianuarie-aprilie 2013 denotă valori de 5,1 mln. USD. Asistența Guvernului danez acordată R. Moldova vizează, în special, proiectele din domeniul mediului, îmbunătățirii eficienței Parlamentului, consolidării societății civile și a presei libere și independente, promovării creșterii economice rurale și reducerii sărăciei. În prezent Danemarca implementează un program de promovare a bunei guvernări, a drepturilor omului și democrației (2010-2013).

Concluzii. Danemarca are o structură economică foarte dezvoltată, conform indicelui prețurilor, stabilit de Legatum Institute, prosperitatea Danemarcei se numără printre cele trei țări cele mai de succes. Mărimea PIB-lui pe cap de locuitor danez este de circa 58 mii USD. Creșterea PIB-ului pozitiv se observă din 1987. Cele mai importante ramuri din Danemarca sunt prelucrarea metalelor, ingineria mecanică și instrumentele. Legatum Prosperity Index este un indice anual, bazat pe Legatum Institute, care evaluează dezvoltarea economică a 142 de țări. Printre factorii care afectează locul țării în clasament intră ocrotirea sănătății, creșterea economică, nivelul social.

BIBLIOGRAFIE

1. „Berlingske Tidende” // <ved.gov.ru>, 28 februarie 2014, nr. 1024109.
2. International Monetary Fund. Accessed on 8 October, 2014.
3. <<http://www.statistikbanken.dk>>.
4. <<http://www.webeconomy.ru/index.php?page=cat&newsid=1383&type=news>>.
5. <http://www.ved.gov.ru/exportcountries/dk/about_dk/eco_dk/>.
6. <<http://www.svoi.dk/danmark/item/denmark-economy-3>>.
7. <<http://www.warandpeace.ru/ru/analysis/view/76854/>>.
8. <<http://www.vestifinance.ru/articles/27586>>.
9. <<http://www.km.ru/referats/336266-daniya-investitsii-v-finansovyi-sektor>>.
10. <<http://www.danmarksstatistik.dk/da/>>.
11. <<http://www.dst.dk/pukora/epub/upload/17959/sy.pdf>>.

Prezentat: 16 decembrie 2014.

E-mail: agribincea@mail.ru